

Entrevista a un dels responsables de la lluita antimàfia

“La màfia és una força política”

La màfia —*la piovra* (el pop), com l'anomenen els italians— té uns tentacles tan llargs i tan poderosos que li permeten de controlar-ho tot. En aquesta entrevista Luciano Violante, president de la comissió parlamentària antimàfia, parla de l'estat actual de la lluita contra Cosa Nostra.

Els assassinats “excel·lents” comesos per la màfia en el transcurs del 1992 hauran servit, segons els experts,

per a fer reaccionar l'estat italià davant un fenomen que, pel seu arrelament impressionant, ha estat considerat gairebé sempre impossible de vèncer.

El 13 de març, era assassinat a Palerm l'eurodiputat i líder de la Democràcia Cristiana, Salvo Lima, acusat per molts d'estar en connivència amb la màfia, l'assassinat del qual —¿ajustament de comptes?— va posar en evidència les relacions entre Cosa Nostra i alguns polítics influents.

Però l'assassinat que realment va fer canviar l'actitud de l'estat italià envers la

màfia va ser el del jutge Giovanni Falcone, màxim responsable judicial de la lluita antimàfia i artífex de la figura del penedit.

De la mateixa manera que l'èxit més important de les Brigades Roges —l'assassinat d'Aldo Moro, 1978— va marcar el començament del seu declivi, els assassinats de Lima, Falcone i posteriorment (19 de juliol) d'un altre jutge, Paolo Borsellino, podrien ser l'inici del final de Cosa Nostra.

En realitat —explica Violante— després de cada atemptat de la màfia hi ha una reacció de l'estat. Va passar al 1963, després de l'atemptat de Ciaculli i va tornar a passar al 1982, després dels assassinats de Pio La Torre i del general Della Chiesa. Però en ambdós casos, per causes estrictament institucionals, la reacció esdevingué inútil. En 1977, una molt clement sentèn-

cia del Tribunal de Cassació va deixar en llibertat els responsables de Cosa Nostra. Però aquest cop, hi ha una cosa nova. Ha canviat la forma d'atacar de la màfia, però també ha canviat l'actitud de l'opinió pública i de les institucions. El Parlament ha disposat una legislació antimàfia que constitueix una cuirassa molt forta. Encara hi ha blancs en l'aplicació, però els resultats comencen a veure's. S'ha esfondrat la idea d'haver de conviure amb la màfia.

—Els nous penedit de la màfia ens ofereixen un retrat preocupant: polítics elegits amb els vots de la màfia, jutges que “arreglen” els processos, funcionaris dels serveis secrets dels quals tothom parla...

—Per sort el retrat és més contrastat: al costat de la permeabilitat, que és molt extensa, hi ha una resistència que també és molt forta, hi ha un trencament, una revol-

El 24 de maig de l'any passat, la màfia va matar el jutge Giovanni Falcone, màxim responsable judicial de la lluita contra Cosa Nostra.

La força de la màfia no està en la màfia

Pocs dies abans de morir assassinat, el jutge Giovanni Falcone –sicilià, jutge, compromès des de feia molts anys en la lluita contra Cosa Nostra–, confessava a la seva germana: “Començo a veure clar per quins motius m'han obligat a anar-me'n de Palerm. Hem arribat a un punt importantíssim. Un punt crucial i inimaginable”. ¿Quin és aquest punt?

Com sempre quan es tracta de màfia, la resposta no pot ser una sola. Una de les característiques de l'organització mafiosa és la seva capacitat d'emascarar i de complicar tot allò que toca fins al punt de fer-ho impenetrable, inexpugnable per als no iniciats. El jutge Giovanni Falcone havia dedicat bona part de la seva vida a “entendre” la complicada trama de Cosa Nostra a Sicília i, cada cop més, fora de Sicília. A poc a poc va anar descobrint les relacions que la màfia tenia i té amb els poders –econòmic, judicial, polític...– i va anar recomponent el complicat mosaic.

Durant molts anys, els responsables de la lluita contra la màfia havien acceptat –com la majoria de sicilians i italians– que la batalla contra Cosa Nostra era perduda perquè la màfia era una cosa intrínseca al poble sicilià. La visió pessimista de tot el que afecta Sicília o hi té relació (tan ben il·lustrada per Lampedusa a *El Guepard* amb la cèlebre frase: “Tot ha de canviar perquè res no canviï”)

Falcone creia que la força de la màfia estava en el control dels país gràcies a jutges i polítics. ARXIU

sempre ha acabat apoderant-se, inevitablement, dels responsables de la lluita contra la màfia. Després de l'empenta inicial, llançaven la tovallola i declaraven: “No hi ha res a fer. La màfia és Sicília. És una lluita impossible”. Falcone i

els seus col·laboradors van saber-se deslliurar del pes que havia condemnat molts sicilians a la impotència i a la resignació. Va organitzar els grans processos als *capos* mafiosos; va crear la situació necessària per tal que alguns d'aquests es penedissin (l'única via possible per a conèixer les interioritats d'una organització extremadament tancada) i, cosa més important, va anar estirant el fil de les connexions polítiques de la màfia, és a dir, va arribar al cor de la qüestió. Va descobrir i denunciar que la força de la màfia no estava dins l'organització pròpiament dita (capacitat econòmica, capacitat militar), ni tampoc era un mal endèmic sicilià (l'impuls que ell va donar a la lluita contra Cosa Nostra ha estat determinant perquè molts sicilians deixessin de veure la corrupció i el crim com alguna cosa normal, inevitable), sinó que li venia del control que, a través d'alguns jutges i polítics, tenia sobre la vida del país. Falcone havia anat massa lluny, no solament en la lluita judicial contra la màfia sinó en la seva decisió de revelar el complicat organigrama de l'organització. Segurament que havia arribat fins i tot a descobrir les connexions de Cosa Nostra amb el seu propi equip. Dit d'una altra manera: sabia fins i tot qui seria el seu Judes.

D. T.

ta contra les regles de l'*omertà* (lleï del silenci que la màfia imposa als seus membres). La màfia és una força política no pel fet de donar suport a alguns polítics, sinó perquè té una estratègia política, una idea d'expansió en el territori, de conquesta econòmica, financera, criminal i institucional que no té parió. És una mena de partit-empresa-exèrcit. Una organització que aconsegueix d'alinear tres components d'aquesta magnitud té una extraordinària capacitat agressiva. Així i tot, no és un pop invencible. L'experiència ens demostra que podem vèncer-la.

—*Surten a la llum estranyes aliances. Com ara amb la francmaçoneria.*

—No tinc cap simpatia per la maçoneria, però sóc més caut. Tinc la impressió que n'hi ha prou amb cinc persones que es diguin maçons per a fundar una lògia. A més, qualsevol grup que garanteixi un grau elevat de reserva i una certa tradició pot servir per a afers bruts entre mafiosos

i persones aparentment fora de tota sospita. Si aquesta és la situació, cal que les dues grans “obediències” de la maçoneria oficial es distancin públicament de les lògies ambigües.

—*Segons el ministres de l'Interior, la màfia canvia de pell.*

—Han canviat les condicions polítiques internacionals i nacionals. En conseqüència, les velles aliances s'han afeblit i les noves encara no s'han concretat. Hi ha 270 penedits que parlen. Cosa Nostra cada cop pot comptar menys amb el suport dels polítics i s'ha d'adaptar. En aquests moments es produeix dins la màfia una forta militarització.

—*Molts nous organismes antimàfia, moltes polèmiques. Començant per la dificultat de posar en marxa la Direcció Nacional Antimàfia (DIA).*

—Les noves estructures judicials són dues. No hi estic completament d'acord, però sóc de l'opinió que quan una llei ha

estat aprovada s'ha d'aplicar de la millor manera possible. És a dir, cal mirar que funcioni. No n'hi ha prou de nomenar caps i substituïts; cal crear estructures. Si s'aconsegueix que la Direcció Nacional esdevingui un instrument de coordinació dels diversos organismes, aleshores serà útil.

—*La Direcció també investigava l'antimàfia...*

—La DIA no és gaire estimada perquè els diversos cossos de policia fan el mateix, proven d'ocupar el màxim d'espai possible i miren amb recel les noves institucions. No oblidem que els dos grans cossos de policia depenen de dos ministres diferents. És un sistema que dona molt de si, però encara no tot el que podria, atesa la professionalitat dels homes i els mitjans disponibles. Em sembla que és impossible per a un ministre de l'Interior de donar una ordre unitària contra el crim, si hi ha un cos de cent mil homes que depèn

Hivern

NOVETATS LLIBRES

edicions 62 s/a

**NACIONALCATOLICISME A CATALUNYA
I LA RESISTENCIA (1926-1966)**

Josep M. Pínoi

Estudis i documents, 45. 352 pàgs.

Una reflexió lúcida i crítica sobre la incidència social i cultural de l'Església en una etapa crucial per a Catalunya.

edicions 3i4 València

ELS SERMONS DE SANT VICENT FERRER

Edició a cura de Tomàs Martínez

Col·lecció: L'Estel, núm. 13

Obra fonamental del religiós dominic que trasllueix la visió del seu món contemporani i la seua actitud personal davant esdeveniments concrets i puntuals.

Edicions Proa

CONTES D'ARGENT

Lola Anglada, 248

Reedició facsimil d'un conte tradicional de Lola Anglada. En aquest cas, el llibre té l'al·licient de no haver estat reeditat mai des de 1934.

Editorial Empúries

L'AVENTURA DEL LLIBRE CATALÀ

Joan Fuster

Col·lecció Biblioteca Universal Empúries, núm. 60

Una petita obra mestra: la història del llibre als Països Catalans, des del primer text imprès en llengua catalana (a València, l'any 1474) fins a la nostra època.

Edicions Bromera

MANUSCRIT DE MOSSÉN GERRA

Josep Franco

Introducció i notes: Salvador Bataller, 176 pàgs. 850 ptes.
Col·lecció: Els Nostres Autors, 18.

La "contribució" d'un dels millors narradors valencians a la "celebració" del cinc-cents aniversari del descobriment d'Amèrica, en forma d'apassionant novel·la.

curial

LA INQUISICIÓ A MALLORCA (1488-1578)

Mateu Colom Palmer

"Biblioteca d'Història dels Països Catalans", 6
Un estudi amè dels procediments utilitzats per la Inquisició introduïda pels Reis Catòlics per anihilar els hereges i infidels residents a Mallorca, principalment la comunitat de jueus conversos.

Edicions Proa

ELS SACRAMENTS. ELS DEURES

Ambrós de Milà

Col·lecció Clàssics del Cristianisme, 32

Explicació dels ritus de la iniciació cristiana.
Els tres llibres sobre els deures constitueixen l'exposició d'una ètica cristiana.

UNIVERSITAT DE
VALÈNCIA

JOAN LLUÍS VIVES. ANTOLOGIA DE TEXTOS

(Bilingüe Llatí-Català)

J. Pérez Durà, Ed.

Col. Estudis sobre la Universitat de València.
Una contribució a la difusió del pensament humanista de Vives a través d'una selecció dels textos més significatius de l'autor.

edicions del
bullent

L'ENGRUNA DE CRISTALL

Pepa Guardiola

Il·lustracions d'Ada García.

Premi Carmesina de Narrativa Infantil

Col·lecció El gat en la lluna, 6-96 pàgs.

Les aventures d'un tros de buleta de cristall que busca un lloc on quedar-se per sempre.

**TEORIES GRAMATICALS I ENSENYAMENT
DE LLENGÜES**

Maria Josep Cuenca

Col·lecció Base de dades. València.

Una anàlisi de les teories gramaticals i l'aplicació a l'ensenyament de les llengües. Imprescindible per al nou professor de Secundària.

d'un altre ministeri. Entenc les resistències dels qui estan lligats al cas des de fa molts anys. Però història i tradició poden salvar-se i al mateix temps aconseguir una col·laboració institucional més moderna i més funcional. Avui per avui, però, és impossible de donar unitat a totes les forces que lluiten contra la màfia. I les forces que hi ha al carrer cada dia, policia i carrabiners, arriquen la vida fins i tot per culpa d'aquesta manca de coordinació. Un sots-oficial ha estat assassinat per error per membres de la policia. Quan la Criminalpol va anar a detenir Piddu Madonna no va avisar els carrabiners que eren a punt d'intervenir-hi i van desgraciar l'operació. I encara podria dir molts més casos d'aquesta mena. No pretenc tenir raó. Però espero crítiques als continguts de la meua proposta.

—També entre els penedits hi ha grans polèmiques. Buscetta (un dels pocs capos de la màfia penedit) denuncia una campanya de deslegitimació. ¿Ja hi tornem?

—La meua opinió és que una veritable campanya contra els penedits encara no s'ha fet. Hi ha un perill constant que la situació es giri, com ha succeït en el passat. Estic d'acord amb els qui inviten a no fiarse a priori de les informacions que vénen de l'interior de l'organització. Però d'això a dir que les declaracions dels penedits no valen res hi ha una gran diferència. L'experiència ens demostra el contrari. A més, crec que es valora poc un altre aspecte de la qüestió: el penedit és, abans que res, si em permet la comparació militar, un desertor de l'exèrcit enemic. I nosaltres tenim el deure d'afavorir les desercions de Cosa Nostra, oferint beneficis a aquells qui decideixen de canviar de costat. El problema subsegüent, que és el de valorar les seves declaracions, depèn de cada cas, que cal estudiar i verificar degudament. Sempre hi haurà el risc que ens donin informacions falses, per despistar-nos. Toca als òrgans de l'estat, amb professionalitat, de descobrir-ho. En tot cas, sempre hi haurà un assassí menys en llibertat.

—Buscetta sosté que Cosa Nostra trontolla. Leonardo Messina afegeix que aquest és el moment de vèncer-la definitivament. ¿Com ho veu vostè?

—Cosa Nostra es troba en fase de debilitat política, organitzativa i de consens, a la qual, em temo, reaccionarà amb una forta ofensiva militar. Malauradament hem d'estar preparats per a propers atacs de tipus terrorista.

S. Acciari

Traducció: Dolors Terraza